בוד א מיי פ"ב מהל' ק"ש הלכה א סמג עשין יח

טוש"ע א"ח סי' ס סעיף ה: באה ב מיי' פ"ב מהל' שופר

הל' ד טוש"ע א"ח סי

תקפט סעיף ח: מו ג מיי' פי"ד מהלכות

נשיאות כפים הלכה יב

טוש"ע א"ח סי קכח סעיף כו [רב אלפס פ' הקורא את

המגילה דף רעג]: בז ד ה מיי׳ פ״ב מהל׳

פסולי המוקדשין הלכה יא:

בעלמא הוא קמ"ל אלמא קסבר רבא ימצות

אין צריכות כוונה איתיביה יהיה קורא

בתורה והגיע זמן המקרא אם כוון לבו יצא ואם לאו לא יצא מאי לאו כוון לבו לצאת לא

לקרות לקרות הא קא קרי בקורא להגיה

ת"ש יהיה עובר אחורי בית הכנסת או שהיה

ביתו סמוך לבית הכנסת ושמע קול שופר

או קול מגילה אם כוון לבו יצא ואם לאו לא

יצא מאי לאו אם כוון לבו לצאת לא לשמוע

לשמוע והא שמע סבור חמור בעלמא הוא

איתיביה ינתכוון שומע ולא נתכוון משמיע

משמיע ולא נתכוון שומע לא יצא עד שיתכוון

שומע ומשמיע בשלמא נתכוון משמיע ולא

נתכוון שומע כסבור חמור בעלמא הוא אלא

נתכוון שומע ולא נתכוון משמיע היכי

משכחת לה לאו בתוקע לשיר דלמא דקא

מנבח נבוחי א"ל אביי אלא מעתה ייהישו

מוספ׳ פ״ב ה״הן. ד) ועירוביו

לו.], ה) ערובין ק. ובחים פ.

ו) ופי׳ כשהדבר עומד בעלמו

ולא כשיש בו דבר אחר. מוי"ט

ה) [לקמן לג:], ע) דומיה דשומע לעצמו דקרי ליה נתכוין

שומע ומשמיע דילא אלמא וכו' כל"ל, י) נ"א,

תורה אור השלם

1. דַבַּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרְאַל לֵאמֹר בָּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאָחָר לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לְכָם בָּאָחָר לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לְכָם

עַבֶּתוֹן זִכִּרוֹן תִּרוֹעֶה מִקְּרָא

עַלִיכֶּם בֶּכֶם אֶלֶף פְּעָמִים

וִיבַרֶרְ אַתְּכֵם כַּאַשֵּׁר דְּבֵּר

יָבֶב. 3. לא תֹספוּ עַל הַדְּבָר אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצֵנֶּה אֶתְכֶם

ולא תגרעו ממנו לשמר וְלֵא וְנְגְּוְ עוּ בִּנְּנֵנוּ לְשְׁר אֶת מִצְוֹת יְיָ אֱלֹהַיכֶּם אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוָּה אֶתְכָם:

גליון הש"ם

גמ' שלא בזמנו בעי כוונה. עיין תוס' ישנים יותח דף נז ע"ח ד"ה נותן: תום' ד"ה אבל נתכוין כו' לא הוי מצי

לומר. עיין תשובת מהריב"ל ספר שני סי' פה:

מוסף רש"י

איז צריכות כוונה. שיהל

מתכוין לשם מלות (ברכות יג.) ללאת ידי חוכתו (ערובין

יב). כנמה ייל מוכמו (נוובין צה). היה קורא בתורה. מכשת ק"ש, והגיע זמן המקרא, זמן ק"ש (ברכות יג). לא לקרות. פֿלל טילת יי מנוה לא פעיק שיהא מתכוין אלא לקרות כמורה בעלמא (נוום). הא קא

בתורה בעלוות (שם): דוא קא קרי. הא בקורא בתורה קא עסיק תנא ואתי דקתני היה

קורא בתורה (שם). בקורא להגיה. את הספר אם יש בו

טעות, דאפילו לקריאה נמי

לא מתכוין (שם). הניתנין

במתנה אחת. כגון דס הככור שנתערב בדם בכור

אמל (ערוביו ק.) או כגוו דם

נכור שנתערב בדס מעשר, בכור שנתערב בדס מעשר, בין בבלול בין בכוסות (זבחים

פ.). ינתנו מתנה אחת.

ועולה אותה מתנה לזה ולזה (ערובין שם) קס"ד השתא דאמריע יש בילה וסמכיע

עליה שיש במתנה זו משניהם,

ואם בכוסות יתן מתנה מזה

ומתנה מזה (זבחים שם). מתן

מטאת זו נשפך לדם חטאת זו (ערובין שם) או כגון דם עולה

בדם שלמים או בדם אשם ששניהם טעונין שתי מתנות

שהן ארבע ושניהם תחתונים

(זבחים שם). ינתנו במתן ארבע. ינתנו ד' מתנות ועולות לזו ולזו (ערובין שם).

מתן ארבע במתן אחת. כגון דס עולה נככור ששניהס

מסמונים וזרחית וווח). ר"א

דקסבר קום עשה מלוה עדיף, אע"ג דבהאי מלוה איכא לד

טב ג' לפטר מנוט טיפו ל עבירה דעבר אבכור אבל מוסיף, אתי עשה דחטאת ולפירושו לעיל מתו ארבע

(נפירוטו נפיל נוגן דם חטאח) דכתיב (ויקרא ז ונתן על קרנות, ודחי לו

איכוון

דברים ד ב

יי אלהי אבותכם יסח

אלא מעסה. דשאין מתכוין למלוה כמתכוין דמי: הישן בשמיני בסוכה. שלא לשום מלוה: ילקה. שהרי מוסיף על מלוה ועובר משום בל תוסיף: מלום אין עובר עליהן. בבל תוסיף אלא בזמנן כגון חמשת המינין בלולב וה' טוטפות בתפלין חמש ליליות בטלית אבל תוספת יום על ימים או שעה על שעה אין זה מוסיף: בשלא סיים. אלא הוסיפה באמלע: **סיים קתני.** בברייתא: הניתנין במתנה אחת. כגון דם בכור שנתערב בדם בכור חבירו או בדם מעשר: ינתנו מתנה אחת. והרי יש בה משניהן ועולה לשניהן: מתן ארבע. שלמים ואשם ועולה ותודה: דלמא קסבר רבי יהושע כו'. ומתרתי הנך ממתני' ומברייתא איכא לאותובי לרבא: אנן הכי אמרינן. אנן דמייתינן סייעתא מהא דטעמא משום דאי הדר מתרמי ליה כו' הכי קאמרינן ליה לרב שמן: מאי טעמה שבק מתניתין כו'. שבק מתניתין הניתנין במתנה אחת משנה היא בשחיטת קדשים: לופיב ממפניפין. דאלימא לאקשויי: לא סגי דלא יהיב. אי הדר מתרמי ליה דקדשים לא מפסיד: ללחת לח בעי כוונה. דבלאו מתכוין יולא ידי חובתו:

קה משמע לן. דאע"ג דמתעסק הוא ילא דמלות אין לריכות כוונה: ומן המקרא. של קריאת שמע והוא היה קורא בתורה פרשת שמע: קורא להגיה. אף קרייה אין כאן אלא מגמגם: דקא מנבה נבוחי. ואינו תוקע כשיעור תקיעה המפורש במשנתנו בפ' אחרון (דף לג:): אבל הכא יזכרון תרועה כתיב והאי מתעסק

לעבור בעי לוונה. שיתכוין לשום מצוה ואי לא לא עבר: והא מתן דמים כו'. שאין מתכוין בשאר מתנותיו לשם בכור וקחמר רבי

בשמיני בסוכה ילקה אמר לו שאני אומר מצות אינו עובר עליהן אלא בזמנן מתיב רב שמן בר אבא ימנין לכהן שעולה לדוכן שלא יאמר הואיל ונתנה לי תורה רשות לברך את ישראל אוסיף ברכה אחת משלי כגון ה' אלהי אבותיכם יוסף עליכם ת"ל ילא תוסיפו על הדבר והא הכא כיון דבריך ליה עברה ליה זמניה וקתני דעבר הכא במאי עסקינן בדלא סיים והתניא סיים סיים ברכה אחת והתניא סיים כל ברכותיו שאני הכא כיון דאלו מתרמי ליה צבורא אחרינא הדר יהושע הרי הוא עובר על בל תוסיף: מברך כוליה יומא זמניה הוא ומנא תימרא דתנן סיהניתנין במתנה אחת שנתערבו בניתנין מתנה אחת ינתנו מתנה

אחת מתן ד' במתן ד' ינתנו במתן ד' מתן ד' במתן אחת ר"א אומר ינתנו במתן ד' רבי יהושע אומר הינתנו במתן אחת אמר לו ר"א הרי הוא עובר על בל תגרע אמר לו ר' יהושע הרי הוא עובר על בל תוסיף א"ל ר"א לא נאמר בל תוסיף אלא יכשהוא בעצמו אמר לו ר' יהושע לא נאמר בל תגרע אלא כשהוא בעצמו ועוד אמר רבי יהושע כשלא נתת עברת על בל תגרע ולא עשית מעשה בידך כשנתת עברת על בל תוסיף ועשית מעשה בידך והא הכא כיון דיהיב ליה מתנה מבכור עברה ליה לזמניה וקתני דעבר משום בל תוסיף לאו משום דאמרינן כיון דאילו מתרמי ליה בוכרא אחרינא הדר מזה מיניה כוליה יומא זמניה יוממאין דלמא קסבר ר' יהושע מצות עובר עליהן אפי' שלא בזמנן אנן הכי קאמרינן רב שמן בר אבא מ"ם שביק מתני' ומותיב מברייתא לותיב ממתניתין מתניתין מ"ט לא מותיב כיון דאילו מתרמי ליה בוכרא אחרינא בעי מזה מיניה כוליה יומא זמניה הוא ברייתא נמי כיון דאי מתרמי צבורא אחרינא הדר מברך כוליה יומא זמניה ורב שמן בר אבא התם לא סגי דלא יהיב הכא אי בעי מברך אי בעי לא מברך רבא אמר לצאת לא בעי כוונה לעבור בעי כוונה והא מתן דמים לרבי יהושע דלעבור ולא בעי כוונה אלא אמר רבא לצאת לא בעי כוונה לעבור בזמנו לא בעי כוונה • שלא בזמנו בעי כוונה • אמר ליה ר' זירא לשמעיה

בתפלין בבית אחד לא היה עובר משום בל תוסיף ומסוכה אין להביא ראיה כאן מה שאין עובר בעשה ד' מחילות אע"ג דאמרינן שתים כהלכתן ושלישית אפי׳ טפח דכל שכן כשעושה ד׳ מחיצות טפי עדיף דהוי תשבו כעין חדורו: בותן ארבע במתן אחת. כגון דם בכור שהוא מתן אחת בדם עולה ושלמים שהם שתי מתנות שהן ארבע ולא בדם חטאת שהן ארבע מתנות בד' קרנות

לה הוא למעלה מחוט הסקרת והני למטה: לא נאמר בל תוחיף אלא כשהוא בעצמו. והלכך טוב שלא יגרע המלוה: ההחוא מעלה מחוט הסקרת והני למטה: לא נאמר בל תוחיף אלא כשהוא בעצמו. והלכך טוב שלא יגרע המלוה: לא נאמר בל תגרע אלא כשהוא בעצמו. והלכך כיון דיולא בלחד למה נוקקנו ליתן ארבע נעוד טפי עדיף בלחד מארבע כמו שמפרש: הלכן קחבר רבי יהושע מצות עובר עליהן שלא בומגן. והישן בסמיני בסוכה ילקה לרבי יהושע ובשמיני ספק שביעי לא יתיב ומיהו לא קיימא מסקנא הכי: הכא אי בעי שרא במים מכאן דכיון דעלה לדוכן פעם ובשמיני ספק שביעי לא יתיב ומיהו לא קיימא מסקנא הכי: הכא אי בעי שראה אות המלו דיון דעלה לדוכן פעם אחת ביום שוב אינו עובר בעשה דאמור להם (במדבר ו) כל היום דהא קאמר אי בעי לא מברך:

מוסיף דבכור (ערובין שם) ורואה אני המתנות היתרות הניתנות מדם הבכור כאינו קן מים ואין זה כל מוסיף (תבחים שם). ר' יהושע אומר ינתגו במתן אחת. כיון דקיייל כל הנימנין על המוצח המיון שנתי במתנה אחת כיפר, הכא דלא אסשר סמכינן עלה אפילו לכתחילה ולא עברינן אבל מוסיף, ואי משום בל תגרע דמטאת בדקאמר טעמא, מוטב שיעקר בל תגרע מאליו שהוא יושב ואינו עוקר הלאו בידים, מעבור על כל מוסיף שהוא טוקרו בידים (ערובין שם). ולא עשית מעשה בידך. ואינו דומה עושה מעשה ליושב ואינו עושה ואיסור כא מאליו (זבחים שם). שהדה מהם הבכור מתנה אחת גמה מצות ועברה ליה זמנות, וקתני די "הושע בשנתהת עברה עד בד תוסיף ועשה מעשה בירך, לאו משום דאמר כיון דאילו מיתרמי ועברה ליה זמנות, וקתני די "הושע בשנתהת עברה בירך, לאו משום דאמר כיון דאילו מיתר היי מדי מיניה, כולהי יומא זמנו הוא. ודחינן ודלמא רי יהושע בסבר ממני עובר עליהן אפי שלא בזמנו או מכי את ומכי את ומכי היי שני מציה ממנייק, מעמר מעום בירץ משר מעשה בידך. ולינו שוס מעשה ליום וליום עשה וליסור כל מלליו ונחים שם).

שם. ולא עשית מעשה בידך. ולינו דומה שה מעשה ליום וליום עשה וליסור כל מלליו ונחים שם).
הדר מברך כולי יומא זמניה הוא. כלומר טעמא חדא נינהו אמאי מותיב מהאי ופרקינן רב שימי סבר התם גבי בכור לא מרי הלברן זמניה הוא. כלומר טעמא חדא נינהו אמאי מותיב מהאי ופרקינן רב שימי סבר התם גבי בכור לא מרי הלברן זמניה הוא. כלומר טעמא מצלי אי בעי לא מצלי. ואסיקנא אלא אמר רבא לצאת ידי חובה מצות לא בעו כונה, לעבור במתכוון להוסיף על מה שכתוב בזמנו לא בעי כונה (שלא בזמנו בעי כונה). אמר רבא לצאת ידי חובה מצות לא בעו כונה, לעבור במתכוון להוסיף על מה שכתוב בומנו לא בעי כונה (שלא בישי בעי כונה).

אבל הכא. מוקע לשיר מתעסק בעלמא הוה ולקמן בפרק בתרא אבל הכא. מון המתעסק לא ילא: אבל נתכוון שומע ולא נתבוון משמיע היבי משבחת לה. פלא הוה מלי למימר כגון שלא נתכוון משמיע להוליא השומע דמשמע ליה כדדייק בסוף סוגיא

משמיע לעלמו ש דומיא דשומע לעלמו :אלמא י [לא] בעי כוונה

דקא מנבח נבוחי. פי׳ נקונט׳ דאינו תוקע כשיעור תקיעה המפורש במשנתנו וקשיא דאם כן אפילו נתכוון נמי לא נפיק ונראה לי מנבח נבוחי שחין מתכוין לתקוע שיעור מקיעה ותקע שיעור מקיעה ושמא כך רולה לומר בקונט' אי נמי כעין שפירש בקונט׳ לקמן בפרק

בתרא (דף לג:) מתעסק שהיה נופח בשופר ועלתה לו בידו תקיעה: ומנא תימרא דתנן. גבי זריקת דם תימה מאי אולמיה דהך מההיא דכהן שעולה לדוכן ויש לומר דגבי כהן שמתכוין לברך ולהוסיף יכול להיות שעובר אע"ג דלאו זמניה הוא אבל כאן שאין מתכוין להוסיף ואינו עושה אלא מחמת ספק אין לו לעבור אי לאו משום דחשיב זמניה אלא ודאי אמרינן דחשיב זמניה משום זמנין דאי מתרמי ליה בוכרא הדר מזה מיניה והוא הדין גבי כהן מהאי טעמא וא"ת הא דאמר בפ"ק (דף מז: ושם) למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין ותוקעין ומריעין כשהן עומדין כדי לערבב את השטן והא עבר משום בל חוסיף ועוד אמר בפרק בתרא (דף לד.) שלש תרועות נאמרו בר"ה שנים מדברי תורה ואחת מדברי סופרים ואיכא למאן דאמר ב' מדברי סופרים והשתא עבר משום בל תוסיף אע"ג דכבר עבר ויצאו מכל מקום אי אתרמי ליה לבורא אחרינא הדר ותקע וחשיב זמניה ועוד דאפי׳ לאו זמניה כיון דמתכוין לשם מלוה עובר משום בל תוסיף דמסיק רבא בסמוך לעבור שלא בזמנו בעי כוונה וי"ל כדפרישית בפ"ק (דף טו: ושם) דלא שייך בל תוסיף בעשיית המלוה שתי פעמים וברכת כהנים נמי אפי׳ מברכין כמה פעמים ללבור אחד אין זה בל תוסיף אלא אם כן מוסיף ברכה אחת כגון יוסף (ה') עליכם ככם (דברים א) או כיוצא בה וכן אם נטל לולב כמה פעמים ביום או אוכל בפסח כמה זיתים של מצה אין זה בל תוסיף וכל הניתנים במתנה אחת אם נתן כמה פעמים במקום אחד אין זה בל תוסיף אלא אם כן נותן במקום אחר וכן בהדם וערבה שבלולב אפילו נותן כמה הדסים וכמה ערבות בלולב אין זה בל תוסיף אפילו למ״ד לריך אגד אלא אם כן מוסיף מין אחר ומיהו תימה דלפי׳ זה אם היה נותן כמה חוטין בלילית וכמה פרשיות

רבינו חננאל

אבל הכא בענ[י]ן תקיעות כוונת הלב בעינן וליכא, קמ"ל מצות אין צריכות כוונה. איתיביה היה קורא בתורה בעיניין קרית שמע והגיע זמן קרית שמע, אם כיוון לבו למצות קרית שמע יצא, ואם לא כיוון לא יצא. ודחינן (מתניתא) [מתניתין] בקורא להגיה, שאינו קורא התיבות . כקריאתם אלא ככתיבתם, כקויאתם אלא ככוניבתם, החסירות והיתירות כמות שהן כתובות. לפיכך אמ׳ אם כיוון לבו וקרא כמסורת יצא ואם לאו לא יצא. ת"ש מהא דתנן הכא במתנית׳ היה עובר אחורי בית הכנסת או שובו אווור ביתו הכסוד שהיה ביתו סמוך לכנסת ושמע קול שופר או קול מקרא מגילה אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא אע״פ שזה שמע וזה שמע זה כיון לבו וזה לא כיוון לבו. מאי כיון לבו לצאת וש״מ מצות צריכות כוונה. ודחינן כיון . לבו לשמוע ולהבחין אם היא . תקיעת בן אדם או צהלת סוס. איתיביה נתכוון [שומע ולא נתכווןן ל) משמיע לא יצא, . הא היכי משכחת לה, לאו בתוקע לשיר, קשיא לרבה. ופריק לא דקא מנבח נבוחי, יפורק לא רקא מנבח נבוחר, כלומר אינה תקיעה שלימה אלא כמין נבוח הוא, ולפיכך לא יצא. אבל אם היתה תקיעה אע״פ שלא נתכוון יצא. אי הכי כי המצוות (אין) צריכות כוונה, התורה אמרה בסוכות תשבו שבעת ימים ואין לך להוסיף על שבעת ימים. אי הכי הישן שבעת ימים. אי הכי הישן בשמיני בסוכה ילקה, עבר על בל תוסיף אף על פי שלא נתכוון לישן בסוכה משום מצוה. ודחינן שאני אומר מצות אין עובר עליהן משום בל תוסיף אלא בזמנן. משום בל תוסיף אלא בומנן. מותים בר אביי מניין לכהן שיעלה לדוכן שלא יאמר הואיל וניתנה לי רשות לברך את ישראל אוסיף אני ברכה אחת משלי, . כגוז ה' אלהי אבותיכם יוסף עליכם וגו׳, ת״ל לא תוסינ על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם. (ודחינן כיון דאילו מתרמי ליה ציבורא אחרינא) [וכיוז] דסיים כל הברכות עברה לה זמז המצוה וקתני עברה לה זמן המצחה זקותה דעובר אם יוסיף. ודחינן כיון דאילו מתרמי ליה ציבורא אחרינא הדר מברך להו, כולה יומא זמניה הוא. ומנא תימרא דאמרינן כי האי גוונא דכוליה יומא זמניה הוא, דתנן בשחיטת קדשים פרק ח' הניתנין מתנה אחת שניתערבו בניתנין מתן אחת ינתנו במתן אחת כו'. והא הכא כיון דיהיב ליה כבכור מתנה אחת והיא מצותו כדתנן בפרק איזהו מקומן של זבחים הבכור והמעשר והפסח קדשים קלים שחיטתן התפסח קו שים קלים שהיסות בכל מקום בעזרה ודמן טעון מתנה אחת כו', הנה כיון שהוה מדם הבכור מתנה אחת גמר מצותו ועברה ליה זמניה, וקתני ר' יהושע כשנתתה עברת על בל תוסיף ועשית מעשה